

OUDE OOSTENDSE BEGIJNHOVEN

door Daniël FARASYN

In enkele reisverhalen vermelden auteurs die onze stad bezochten in vorige eeuwen het bestaan van begijnen en begijnhoven te Oostende.

Ten onrechte beschouwden zij de Religieuze Conceptionnisten uit de Witte Nonnenstraat en de Zwarte Nonnen uit de Ooststraat als begijnen. Begijnen, zoals Brugge of Gent die hebben gekend zijn er in Oostende niet geweest.

Wel kunnen wij in de stad twee huizen aanduiden die weleer de benaming "Begijnhof" hebben gedragen.

Het oudste ons bekend "Begijnhof" stond op de oostkant van de Kerkstraat; het 4e huis benoorden de St. Paulusstraat. In een akte van 11 augustus 1764 wordt dit huis vermeld als "voorhoofdende in de Grote Kerckstraete van oudts ende alsnoch genaemt het Begginhof". Franciscus VAN PITTENHOVE "jeghenwoordige deken der vrije huystimmerlieden" was er toen eigenaar van (1). In 1798 bewoonde de 81-jarige Fr. VAN PITTENHOVE nog dit huis samen met zijn 65-jarige echtgenote Marie LAMS, voorheen We WILLEMS (2). Na het overlijden van Marie LAMS op 2-10-1808 werd dit huis verhuurd o.a. aan Dr. VIALARS. Het was een indrukwekkend gebouw van twee verdiepingen en drie zolders. Het gelijkvloers telde 4 kamers, 2 keukens, 1 waskeuken. Achteraan was er een koer en een kleine hof. De eerste verdieping had 5 kamers en een bureel. Op de tweede verdieping waren er nog 2 kamers. Dr. VIALARS betaalde voor dit huis in 1811 een maandelijks huishuur van 23,55 Fr. De waarde van het gebouw werd op 2-1-1811 geschat op 7.660 Fr. Op 9-1-1812 werd het verkocht voor 5.405 Fr. aan Jn. Bern. BRASSEUR, een koopman uit Brussel afkomstig die met de Oostendse Marie VAN HECKE was gehuwd (3). Het gezin BRASSEUR betrok dit huis in 1814 met 6 kinderen (4). In 1829 was het huis nog in het bezit en betrokken door het gezin BRASSEUR. Hoe dit huis aan de benaming "Begginhof" geraakt is blijft een open vraag. Wellicht had dit gebouw niet de indeling en het uitzicht zoals het in 1811 werd beschreven. De benaming zal zeker op het einde van de 18e eeuw in onbruik geraakt zijn.

Het tweede huis met de benaming "Begginhof" of "Béguinage" stond benoorden de Langestraat, het tweede huis ten oosten van de Belpairestraat. In 1781, jaar waarin Oostende dank zij de Amerikaanse oorlog een korte periode van hoge bloei kende was er hier nog geen behuizing aan te duiden. Dit terrein werd als een hoveniershof uitgebaat. Deze grond werd aangekocht door een groothandelaar, Jos RICOUR, die er een nogal volumineus gebouw oprichtte, gebruikt als bergplaats en logies voor zijn bedienden. Toen de haven- en handelsactiviteiten enigszins waren gedaald ten gevolge van de, in 1783 gesloten, vrede en er ook ten gevolge van de hervormingen door Jozef II doorgevoerd, sociale strubbelingen te Oostende ontstonden verkocht Jos. RICOUR dit pand op 27 oktober 1788 aan de gebroeders J.B. en Jan DE KEYSER (5).

Bij onderlinge verdeling van hun eigendommen ging "Het Begginhof", waarvan de waarde geschat werd op 4.300 Fr. op 12 september 1806

over in handen van J.B. DE KEYSER, die toen als graanhandelaar in de Schippersstraat woonde. Na zijn dood werd het gebouw waaraan nu slechts een waarde was toegekend van 3.000 Fr. op 9 oktober 1815 toch voor 5.410 Fr. verkocht aan bakker Pr. TERMOTE. In deze verkoopakte staat een nauwkeurige beschrijving vermeld van het verkochte goed, dat sinds zijn bouw, zo nemen wij aan, geen veranderingen had ondergaan.

Het "Begynhof" was samengesteld uit "een onderstagie met eerste stagie verdeelt in verscheide plaatsen met solder daer boven, achterplaetse met vyf woonsten daerin ider bestaende in eene onderstagie met eerste stagie, hebbende elk eene camer ofte woonste met solder over geheel het gebouw, waertoe men gaat door eenen ganck uytcommende ter straete onder het voorhuys, met acht coolbacken en drie privaeten" (6).

Het "Begynhof" was dus een steeg, een slop, een ministraatje zonder einde, zoals er zo vele werden neergepoot, om armere volksklassen een onderkomen te geven.

De enkele volkstellingen waarover wij beschikken voor die periode wijzen er op dat de kamers van het "Begynhof" zeer druk waren bezet door dagloners, kleine ambachtslieden, wasvrouwen of kantklossers.

In 1796 huisde hier 12 gezinnen, samen 38 mensen o.a. 13 kinderen beneden de 12 jaar (7).

In 1814 waren er 10 gezinnen met 35 personen o.a. 8 kinderen (8).

In 1826 nestelden er zelfs 53 mensen in dit gebouw (9).

Op 28 december 1843 verkocht Fr. TERMOTE zijn eigendom aan Ant. PIOLEN, een schilder en glasmaker (10).

Bij de rechttrekking van de Langestraat naar het westen op werd het voorhuis, dat in het bezit gekomen was van Pr. TRATSAERT deels gesloopt in 1877. Het "Begynhof" werd toen vooral gebruikt als nachtverblijf voor straatleurders, die tijdens het toeristisch seizoen naar Oostende waren afgezakt.

Na herbouwingswerken bleef het geheel nog een tijdlang de naam "Begynhof" dragen, zeker nog tot 1885 (10). Opgenomen in het uitgangsleven van de Langestraat verdween deze benaming in de mist van het vergeten Oostendse verleden. Nu is het "Le Dragon" geworden.

-
- (1) R.A.B. Not. Oostende, V.C. 41/51, 20.
 - (2) U.B.G. Ms. 1908.
 - (3) R.A.B. Not. Oostende, V.C. 41/263 en 265.
 - (4) R.A.B. Leiedep. 1238.
 - (5) R.A.B. Not. Oostende, V.C. 41/234, 67 en 41/247, 236.
 - (6) R.A.B. Not. Oostende, V.C. 41/275, 321.
 - (7) R.A.B. Leiedep. 1238.
 - (8) R.A.B. Leiedep. 145.
 - (9) R.A.B. Modern Archief, 1e serie, 2107.
 - (10) Prov. Kad. Brugge.